

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

Anteckningar gruppdiskussioner

Konferens Tillsyn av markavvattningsverksamheter 8-9 november 2024

8 november

Grupp 1

Prövn./åtgärder som vi anser särskilt betydelsefulla att handlägga på rätt sätt (lagrum, definitioner) ur miljöhänsyn resp. mindre betydelse:

Prövningar och åtgärder som ger miljönytta/förhindrar miljöskada. Där det finns ett stort allmänt miljöintresse, förbudslagstiftning. Även prövn./åtgärder där det finns gränsdragningsproblematik. En kommentar var "lägger man inte tid i början på ett ärende tar det ofta längre tid att reda ut det senare".

Balansera ovan med kravet i 9 § FL

Där man kan: skicka handlingar i ärendet, hänvisa till rådgivningsmaterial, istället för att själv lägga mycket tid på att försöka förklara hur det ligger till. Om man märker att sökanden/klaganden har dålig kunskap om prövn./åtgärden.

Vad prioriteras i tillsynen – enskilda eller allmänna intressen?

Vi svarade allmänna, av de anledningar som vi anger under första frågan, men vi pratade också om att ärenden som rör enskilda intressen och där det finns gränsdragningsproblematik tar upp mycket av ens arbetstid, även om man försöker fokusera på allmänna intressen.

Förslag på good enough utan att tulla på rättssäkerhet

Vi kan inte diskutera denna fråga, kom inte med några förslag, förutom det som har angetts under fråga två. Man hänvisar till handlingar i ärendet (anmälan, klagomål).

Övrigt

Minns inte om detta var i relation till någon särskild fråga (passar in någorlunda på alla utom första tycker jag), men vi diskuterade också ärenden där gamla dikningsföretag ville starta upp efter lång tid av inaktivitet. Att man skulle vara uppmärksam på vad det var som de faktiskt ville göra. Be dem redogöra för syftet och se till att de hade kunskap om förrättningen, för att se om åtgärderna/funktionen kunde fyllas inom ramen för tillståndet.

Grupp 2

MÖD 2012:7

- Kan domen tolkas olika? Vi såg inte så många olika sätt att tolka domen.
- Beslut i anmälningsärenden, hänsynsreglerna hur långt kommer man
 - Hänsynsreglerna - vad finns det för naturvärden?
 - Ett ärende där de gick med på att göra en kompensationsåtgärd.
 - Svårt när konsulterna missat i NVI.
- Kan man avslå en anmäld utfyllnad med hänvisning till markavvattningsförbudet
 - Kan inte avslå en anmälan med hänvisning till markavvattningsförbudet.
- Skulle biotopskydd för vtm vara en väg för bevarande.
 - Svårt att definiera vad en våtmark är för att skapa ett nytt biotopskydd. Men det vore ett starkt stöd. Bästa underlaget vi har är VMI.
 - Skåne hade många små vatten i jordbruksmark som försvann när de täckdikade. Gick till MÖD och Lst fick rätt utifrån biotopskyddet.

Grupp 3

1. Finns det problem med hur er länsstyrelses hanterar markavvattning i detaljplaner.
Värmland enda länet som har tydlig rutin, möten var 3e vecka med plan mfl. Uppmärksammar i tidigt skede kommun på tex markavvattningsföretag som ligger ”i vägen”, detta kan behöva tillstånd eller anmälas som vattenverksamhet, MKN är med etc. Resten i gruppen har ingen kontakt med plan, inte haft internremisser eller annat.
Problem:avsaknad av rutiner och avsaknad av tid och resurser för att skapa rutiner.
2. Konsekvenser i tillsynen?
Skulle kunna leda till fler tillsynsärenden i framtiden på saker som kunde ha uppmärksammats i planprocessen, men ej märkt av ännu. Men ingen i Blekinge har varit kvar så länge att det går att uttala sig riktigt.
Ansvarsfrågan blir svår att reda ut i efterhand. Allt blir mer komplicerat som tillsynsärende.
3. Vad krävs för att det ska fungera?
Rutiner, struktur, resurser, chefer som styr upp processerna.
4. Vem har tillsynen för Dagvatten utanför detaljplanelagt område?
Det beror på situation och plats och vad problemet är 😊 1a hand kommunen, kan vara lst om sammanhängande med MV eller annan vv är aktuellt, skulle nog också kunna vara en civilrättslig fråga om det handlar om enskilda hus som gjort egna små ”lösningar”.

Grupp 4

Avskärningsdiken

Avskärningsdiken vattenverksamhet (markavvattning) beror på om det är ytligt grundvatten som ska ledas om eller om det är torr mark vars ytvatten vid regn och snösmältning som leds om.

Fråga som uppstår i gruppen är om diket är ett vattenområde oavsett om det är torr mark vars ytvatten leds om eller om det är ytligt grundvatten som ska ledas om.

Mycket är inte markavvattning men vad är det då och hur hanterar man det då? Vi har inget svar.

Fråga: Hur borde det vara?

Svar: Avskärningsdiken på torr mark – vi vill inte ha det som markavvattning eller vattenverksamhet.

Fråga: Hur kan vi bedriva tillsyn på diken som har behov av att finnas men som endast är avskärande fåror?

Svar: Om det är torrt ovanför (ej ytligt grundvatten): Tillsyn enligt 12:6 om det är naturen som skadats. Annars civilrättsligt.

Övriga frågor som vi pratar om i gruppen

Högsta förutsebara vattenstånd – vad är? De flesta använder 100-årsflöden men mycket jordbruksmark hamnar i så fall i vattenområde och t ex hela Uppsala. Varför är t ex en strandskoning med vall markavvattning men inte åtgärder på grannens gräsmatta (som inte vallats in) vattenverksamhet?

Är en utdikad torvmark vattenområde eller går det att anlägga t ex solcellspark utan att utföra en vattenverksamhet?

Om effekten av en utfyllnad blir markavvattning så är det att likställa med markavvattning. Beslut från Stockholms län i anmälningsärende.

Grupp 5

Vi hade olika åsikter i gruppen.

Varaktighetskravet var vi rätt ense om dock att det inte gällde byggfas utan under själva verksamheten och att detta kunde regleras i beslut.

Gång- och cykelbana där pumpning behövs kom vi inte fram till något även om det lutade åt bortledning av grundvatten. Vi (eventuellt bara jag) förstod inte varför det skulle vara markavvattning om det var öppet vatten men grundvattenbortledning om det ej var öppet vatten. En parallell är markavvattning av jordbruksmark. Där är det sällan öppen vattenyta som dräneras bort, utan hela jordprofilen behöver bli torrare för att jorden ska bli lämplig att bruka. Det behöver alltså inte alls vara en öppen vattenyta för att det ska bli markavvattning när det gäller jordbruksmark och då förstår vi inte varför det ska gälla vid en GC-väg.

Diskussioner fördes om att någon ville ta den enklaste vägen för VU och Ist, medan andra invände att det måste vara konsekvent och rättssäkert.

Grupp 6

Gränsdragning

- Vi ansåg att det är viktigast att det är viktigast att få det rätt när skyddade områden och höga naturvärden berörs. Mindre betydelse då det rör enskilda intressen eller områden med låga naturvärden.
- Vi upplever det svårt att förhålla sig till 9§ förvaltningslagen. Det är inte ovanligt att det är oklara förhållanden i ärendena. Svårt när domstolen återförvisar på grund av att utredningen i ärendet inte anses tillräcklig. Svårt också att bedöma vad som är en snabb handläggning. Tiden vi faktiskt lägger på ärendet eller tiden från att det kommer in till att ett beslut tas?
- Vid handläggning av tillsynsärenden prioriteras vanligtvis ärenden som påverkar enskilda intressen (händelsestyrt) samt ärenden som har en fastställd handläggningstid. Den egeninitierade har mer fokus på allmänna intressen men hamnar ofta sist i prioriteringslistan, tyvärr. Enskilda intressen är flitigare på att höra av sig med klagomål av olika slag. Ärenden med handläggningstid prioriteras eftersom tiden för handläggning ska redovisas. Även lättare att prioritera områden som är prioriterade nationellt (fokusområdena) där arbetet också ska redovisas.
- Svårt att veta vad som är good enough, vad ligger på oss som tillsynsmyndighet att utreda och vad kan vi lägga på VU/klagande?

9 november

Grupp 4

Utmaningar kopplat till rättskraft när tillstånd finns eller inte.

En utmaning är att veta när diket är grävt eller förändrat. Det kanske inte spelar så stor roll ibland, det går att rensa till hårdbotten (om någon sådan finns, annars PROBLEM).

Fråga som uppstår: Hur ska det se ut när det är perfekt rensat? När diket grävdes såg det förmodligen inte bättre ut än efter en hård rensning, vi kan kanske inte göra så mycket åt en hård rensning och ibland kanske det måste till för att få undan vatten.

Problem är att det är svårt att mäta in profiler och sektioner när vi väl är i fält så att de stämmer överens med ritningarna. Vems ansvar är det att mäta in?

Man inte ska kräva inmätning om vi inte kan få info om hur en laglig men inte tillståndsgiven fördjupning sett ut (som skett på t ex 70-talet). Så börja med att få in info om hur djup den fördjupningen var.

Kan vara svårt att veta vem man ska vända sig till – vilka ingår i markavvattningsföretaget (även när rättskraft finns). Vilka ingick egentligen i företaget och vilka ingår nu, hur noggrann utredning ska vi göra i de här fallen? Ett sätt att lösa det hade kunnat vara att ha ett GIS-verktyg där man kan göra en

GIS-analys där vi kan se vilka fastigheter som överlappas av båtnadsområdet och sedan direkt få ut en adresslista (utan mellanarbete). Projektpengar till digitalisering av markavvattningsföretag är också något som kan lösa mycket för de länsstyrelser som inte har digitaliserade förrättningar och båtnadsområden utritade i GIS.

Kan vi kanske förelägga om lagligförklaring av lagliga diken men utan rättskraft (ev med miljöanpassningar) såsom vi gör med äldre dämmen i vattendrag?

Cap-frågan. När jordbrukshandläggarna är ute och kontrollerar.

Vi får inte in information från jordbrukshandläggare i de flesta fall. Samarbetet är nära obefintligt. Jordbrukshandläggarna behöver få vägledning från Jordbruksverket (och oss) att veta vad som förväntas av dem. En lösning kan vara att pressa på hos Jordbruksverket och att prata med varandra och minska stuprören i den egna organisationen.

Bubblare

Vi är sugna på handläggartäff om vattenverksamheter generellt. Verkar finnas stort intresse. Tips till HaV. Mycket tid att diskutera och prata om saker så ha inte för fullspäckt program.

Nationella gruppen för våtmarksprövning: Dålig idé om vi inte får mer pengar till enskilda länsstyrelser för att det ändå är där handläggningen. OM man inte skickar in allt material till dem och får tillbaka ett utkast på beslut.

Grupp 5

Vi hade VÄLDIGT olika åsikter i gruppen.

Vi var dock enade i att vi inte vill ha in anmälningar om triviala dikesrensningar till Länsstyrelsen. Enbart de rensningar som verkligen är motiverade att vi uttalar oss om ska in, så vi vill inte ha någon föreskrift som gör att det blir fler anmälningar om dikesrensningar.

Annars diskuterade vi generella föreskrifter där någon ville ha krav på kantzon med träd, någon annan ville driva det med tillsyn och ta till domstol för att få praxis och någon (jag) var emot att VU ska få ytterligare kostsamma krav på sig. Vi var inte överens om miljöåtgärderna ska ordnas med krav och lagar eller med frivillighet och bidrag.

Det togs upp att definitionen vattendrag/dike (som vi inte var säkra på) påverkar hur lagstiftningen ska tolkas.

En person (Skåne) ville ha ett körkort/licens för de som rensar diken. Västernorrland framhöll att det skulle vara omöjligt i norr där det är långa avstånd och inte finns tillräckligt med underlag för entreprenörer och alla har egen grävare de kör med.

Vi var oense kring vilka som ska få krav ställda på sig om att vidta åtgärder (som att spara träd vid diken). En person (jag) ville att det ska vara lika för alla, de andra tyckte det enbart skulle gälla jord- och skogsbruk.